

SYNCHRO-MINING: КОНЦЕПЦІЯ СИСТЕМНОГО ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ДЛЯ РОЗВИТКУ ГІРНИЧОДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА РЕГІОНІВ

Г.Г. Півняк, О.М. Шашенко, М.С. Пашкевич, Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», Україна

В статті розглянуто проблеми гірничодобувних підприємств та регіонів України. Проаналізовано принципи та досвід здійснення державно-приватного партнерства в Україні. Запропоновано адаптувати концепцію «Synchro-mining», доведена до рівня комплексного проекту, який включає відповідну платформу інноваційних технологій, організаційну модель та складається з окремих бізнес-пропозицій, у якості стратегічного галузевого пілотного проекту державно-приватного партнерства.

У 2011 р. Україна посіла друге місце в Європі з видобутку вугілля (приблизно 62 млн. т.) після Польщі, не враховуючи РФ [2].

Беручи до уваги специфіку функціонування гірничодобувних підприємств України в економічному аспекті, а саме 6% продукції добувного комплексу у ВВП України за 2012 р., 11% у загальному обсязі експорту держави, при тому, що у деяких регіонах відсоток продукції добувної промисловості у ВРП сягнув від 15 до 30 пунктів за цей же період, що засвідчує високий ступінь залежності розвитку економіки цих регіонів саме від видобутку корисних копалин;

враховуючи значну кількість зайнятих у добувній промисловості працівників (приблизно 20-25% від кількості зайнятих у промисловості, наприклад, тільки у вугільній промисловості зайнято понад 224 тис. осіб) [1,3];

визнаючи проблеми екологічного характеру, що виникають у районах інтенсивного видобутку, високі ризики техногенних аварій та підвищену небезпеку праці (наприклад, близько 20% вугільних шахт працюють на горизонтах 1000-1400 м глибини, 90% шахт небезпечні за метаном, 60% - за вибухами вугільного пилу, 45% - за раптовими викидами, 22% - за самозайманням вугілля) [3];

усвідомлюючи, що гірничодобувні підприємства є містоутворюючими для багатьох населених пунктів України (наприклад, станом на початок 2012 р. в Україні налічувалось 145 тільки вугледобувних шахт, навколо яких розташовані окремі містечка з відповідною початковою соціальною інфраструктурою, а загалом приблизно 35% (210,3 тис. км) території України зайнято об'єктами гірничодобувної промисловості) [2],

можна констатувати, що в Україні проблема розвитку гірничодобувних підприємств та галузі в цілому, на наш погляд, вийшла на рівень регіональної економіки та розвитку не тільки окремих регіонів, але й мультирегіональних соціально-економічних комплексів держави. Тому міждисциплінарні дослідження у площині технічних, еколого-біологічних, соціально-економічних та правових наук є надзвичайно актуальними для вирішення цілої низки проблем від мікро- до макрорівня щодо досягнення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств гірничодобувної промисловості та стимулювання прискореного розвитку економіки регіонів відповідно до європейських стандартів та принципів світової парадигми сталого розвитку.

У квітні 2013 року було підписано Протокол співробітництва між Кабінетом Міністрів України та Асамблеєю Європейських Регіонів. «Україна зацікавлена у використанні сучасних енергозберігаючих технологій, європейського досвіду розвитку малого та середнього бізнесу, підвищенні якості освіти, розвитку місцевого самоврядування та формування сприятливого інвестиційного клімату. Це важливі складові Стратегії розвитку нашої держави», - зазначив один з підписантів від української сторони віце-прем'єр міністр України Олександр Вілкул.

Також у рамках заходів, пов'язаних з підписанням Протоколу, що проходили у м. Дніпропетровську, було проведено спеціалізовану виставку «Партнерство та Взаємодія. Заохочення ділових та партнерських проектів у галузі енергетики, підтримки малого та середнього бізнесу, освіти, професійного навчання, культури та молоді» [4].

Таким чином, ґрунтуючись на тому, що, з одного боку, гірничодобувна промисловість має велике значення для економіки України та її регіонів і, на жаль, характеризується низкою проблем, які необхідно вирішувати, а з іншого боку влада країни робить реальні кроки щодо розробки практичної та взаємовигідної моделі співпраці органів місцевого самоврядування та бізнес-структур, можна спробувати об'єднати ці два напрями. У цьому випадку доцільно запропонувати комплексний проект щодо розвитку гірничодобувних підприємств та регіонів, який би базувався на платформі найновітніших технологічних рішень у галузі альтернативної енергетики та «зелених» технологій, мав би чітку бізнес-спрямованість, сприяв би стимулюванню підприємницької ініціативи та покращенню інвестиційного клімату регіонів, складав би основу для вирішення проблем утворення просторових депресій на територіях, де ведуться масштабні гірничі роботи, відповідав би вже прописаним у правовому полі України організаційним моделям; і головне, щоб цей проект був вписаний у концепцію державно-приватного партнерства, являючи собою по суті її прикладне втілення на практиці.

З 2010 р. Національний гірничий університет веде дослідження у напрямі розробки новітньої концепції розвитку гірничодобувних підприємств та регіонів Synchrono-mining, яка доведена до рівня проекту. На наш погляд, проект Synchrono-mining, відповідає цілям та завданням розвитку регіональної економіки на основі принципів державно-приватного партнерства (рис. 1).

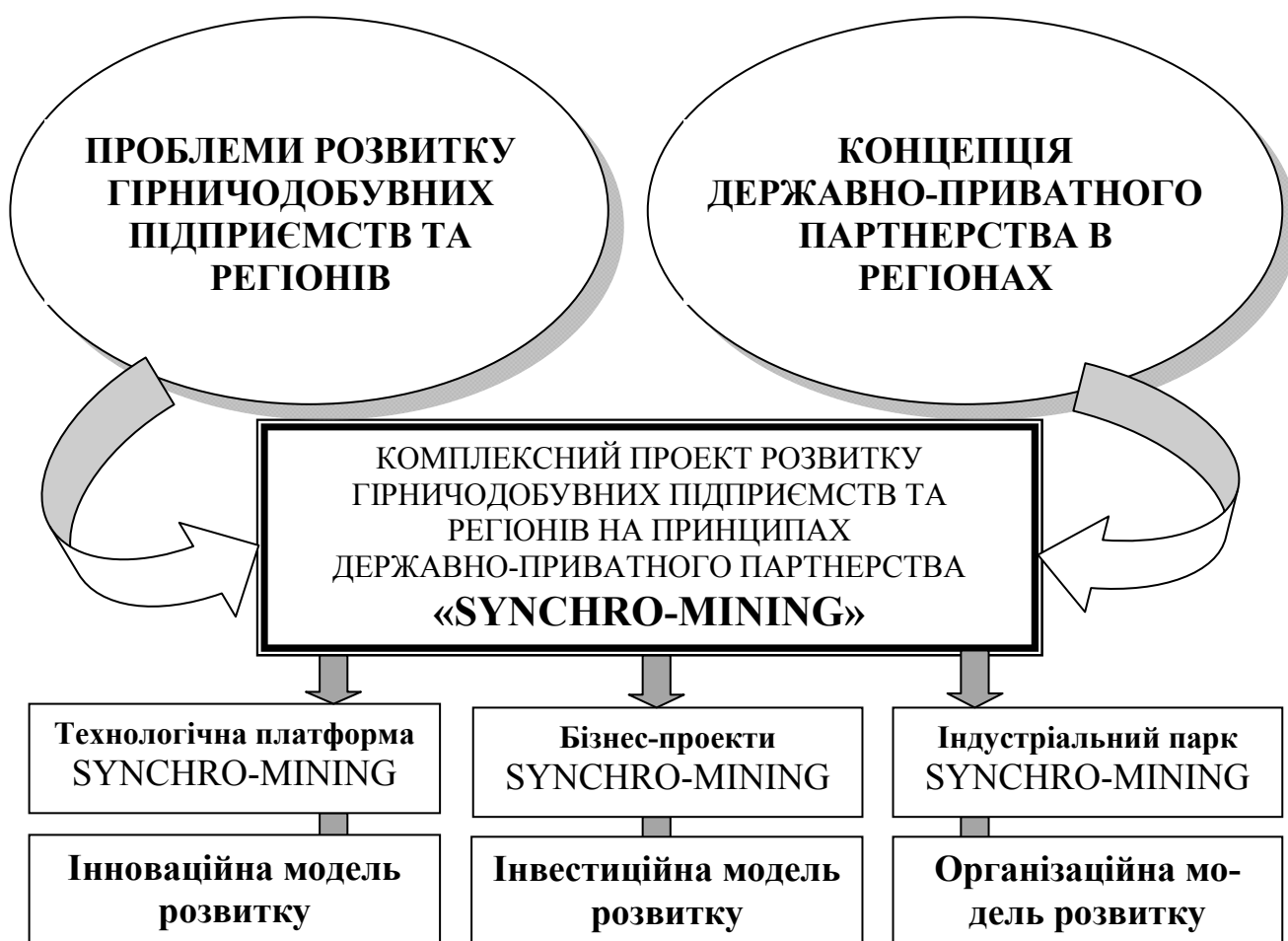

Рис. 1 Проект Synchrono-mining для розвитку гірничодобувних підприємств та регіонів на принципах державно-приватного партнерства

Ідея державно-приватного партнерства виникла у західних країнах у кінці 80-х років ХХ ст., коли в період чергової економічної рецесії державним органам влади не вистачало коштів на фінансування традиційно державних секторів економіки. Саме тоді постала необхідність у залученні приватних бізнес структур до управління господарчими об'єктами державної власності. З того часу дискусії з питань державно-приватного партнерства переважно точаться навколо умов, моделей, схем, структур та проектів, які б найбільшим чином задовольняли інтереси бізнесу та держави, які, у свою чергу, в цьому випадку супроводжуються негативними та позитивними наслідками такої двосторонньої співпраці (рис. 2).

Рис. 2 Основні переваги та недоліки державно-приватного партнерства для головних стейкхолдерів

Нерідко у західній практиці державно-приватне партнерство реалізується консорціумом приватних компаній, який може включати компанію-інвестора, керуючу компанію, обов'язково банк та інших контакторів. Такий консорціум у Європі отримав назву Special Purpose Vehicle, що буквально у перекладі означає механізм спеціального призначення. У теперішній час найбільш популярними проектами у сфері державно-приватного партнерства в таких країнах, як, наприклад, Великобританія, Канада, Японія, Індія, є проекти з розвитку енергетики та транспортної інфраструктури [5]. Наприклад, у 2012 р. фінансові інвестиції у проекти державно-приватного партнерства Великобританії склали приблизно 264 млн. євро, а загальний залишок коштів, які згідно державного плану з реалізації публічних проектів у партнерстві з бізнесом будуть спрямовані у ці проекти до 2030 складає приблизно 3,7 млрд.євро [6]. За ініціативою Європейського Інвестиційного Банку, Європейської Комісії,

країн-членів та країн-кандидатів на членство у ЄС було створено Європейський Центр Експертизи Державно-Приватного Партнерства, який займається відбором проектів, супроводжує їх реалізацію, здійснює їх моніторинг та контроль за використанням державного майна, розробляє політику співпраці влади та бізнесу, як у національному, так і у міждержавному форматі [7]. В інших країнах з рівнем доходу на одну особу нижче середнього (країни Африки) загальний обсяг інвестицій в інфраструктурні проекти за участю приватного сектору в 1990–2011 роках дорівнював 588,5 млрд. доларів США.

В Україні співпраця державних та приватних структур розпочалася з перших років незалежності. За даними Світового банку, в Україні протягом 20 років реалізовано 40 інфраструктурних проектів за участю приватного сектору, а загальні обсяги інвестицій у ці проекти становили 12,1 млрд. доларів США, з яких близько 90% припадало на телекомунікаційний сектор. Але законодавчо партнерські відносини між державою та приватними компаніями було закріплено тільки у 2010 р. Законом України «Про державно-приватне партнерство», в якому уперше була здійснена спроба упорядкувати та врегулювати подібну кооперацію (рис. 3).

Однак, не зважаючи на певний досвід залучення приватного сектору до реалізації інфраструктурних проектів в Україні, попри існування рамкових регулюючих норм, державно-приватне партнерство в Україні характеризується низкою проблем, серед яких експерти виділяють наступні.

1. Відсутність послідовної державної політики у сфері державно-приватного партнерства і належної системи управління його розвитком, недостатнє розмежування повноважень між органами державної влади, відповідальними за розвиток державно-приватного партнерства, неефективною координацією діяльності відповідних органів державної влади.

Наприклад, Указом Президента України від 31.05.2011 №634 уповноваженим органом з питань державно-приватного партнерства визначено Мінекономрозвитку, але водночас до органів державної влади, які можуть не лише реалізовувати окремі проекти державно-приватного партнерства, а й істотно впливають на його розвиток, належать Кабінет Міністрів України, Мінекономрозвитку, Мінрегіон, Міненерговугілля, Мінінфраструктури, МОН, МОЗ, Держінвестпроект, Укравтодор, Фонд держмайна тощо.

Функції та повноваження окремих державних органів у частині управління державним майном та активами визначаються різними нормативно-правовими актами, що ускладнює визначення державного партнера в разі започаткування та реалізації проектів державно-приватного партнерства.

2. Низький рівень довіри громадян до органів державної влади, громадських організацій та політичних партій, не сформованість ідеології партнерства у суспільстві, недооцінка потенціалу проектів ДПП, недостатня обізнаність суспільства у перевагах і ризиках застосування механізмів ДПП, недостатнє кадрове забезпечення центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування фахівцями у сфері ДПП.

3. Непривабливість інвестиційного клімату і складність умов ведення підприємницької діяльності в рамках проектів ДПП. Відносини між державою і приватним сектором в Україні характеризуються численними проблемами, що виникають під час здійснення погоджувальних процедур, захисту прав власності інвесторів, розв'язання господарських спорів. Також ускладнює залучення вітчизняних та іноземних інвестицій у розвиток інфраструктури низький рівень прозорості у бюджетних відносинах.

4. Суперечливість і непослідовність нормативно-правового регулювання відносин державно-приватного партнерства. У Законі України «Про державно-приватне партнерство» дається широкий, але не вичерпний перелік сфер його застосування, проте не встановлено чіткого їх розмежування за критерієм доцільності запровадження державно-приватного партнерства, на відміну від міжнародного досвіду.

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО

співробітництво між державою Україна, АР Крим, територіальними громадами в особі відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування (**державними партнерами**) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, або фізичними особами - підприємцями (**приватними партнерами**), що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому цим Законом та іншими законодавчими актами

ОЗНАКИ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

- забезпечення вищих техніко-економічних показників ефективності діяльності, ніж у разі здійснення такої діяльності державним партнером без залучення приватного партнера;
- довготривалість відносин (від 5 до 50 років);
- передача приватному партнеру частини ризиків у процесі здійснення державно-приватного партнерства;
- внесення приватним партнером інвестицій в об'єкти партнерства із джерел, не заборонених законодавством

СФЕРИ ЗАСТОСУВАННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

- пошук, розвідка родовищ корисних копалин та їх видобування, крім таких, що здійснюються на умовах угод про розподіл продукції;
- виробництво, транспортування і постачання тепла та розподіл і постачання природного газу;
- будівництво та/або експлуатація автострад, доріг, залізниць, злітно-посадкових смуг на аеродромах, мостів, шляхових естакад, тунелів і метрополітенів, морських і річкових портів та їх інфраструктури;
- машинобудування;
- збір, очищення та розподілення води;
- охорона здоров'я;
- туризм, відпочинок, рекреація, культура та спорт;
- забезпечення функціонування зрошувальних і осушувальних систем;
- оброблення відходів;
- виробництво, розподілення та постачання електричної енергії;
- управління нерухомістю;
- інше

ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

- проектування; фінансування; будівництво;
- відновлення (реконструкція, модернізація);
- експлуатація; пошук; обслуговування, інші функції

Рис. 3 Основні складові чинного Закону України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010 № 2404-VI зі змінами та доповненнями

ФОРМИ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

концесія; спільна діяльність, оренда, розподіл продукції, інші договори

ОБ'ЄКТИ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

- це існуючі, зокрема, відтворювані (шляхом реконструкції, модернізації, технічного переоснащення) об'єкти, у тому числі ділянки надр; створювані чи придбані об'єкти;
- передача об'єктів, що перебувають у державній або комунальній власності чи належать АР Крим, приватному партнеру для виконання умов договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства, не зумовлює перехід права власності на ці об'єкти до приватного партнера. Такі об'єкти підлягають поверненню державному партнеру після припинення дії договору;
- право власності на об'єкти, що добудовані, перебудовані, реконструйовані в рамках державно-приватного партнерства, належить державному партнеру. Об'єктами державно-приватного партнерства не можуть бути об'єкти, щодо яких прийнято рішення про приватизацію;
- об'єкти державно-приватного партнерства не можуть бути приватизовані протягом усього строку здійснення державно-приватного партнерства

ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

у разі якщо для здійснення державно-приватного партнерства необхідне користування земельною ділянкою, державний партнер забезпечує приватному партнеру можливість використання такої ділянки на трок, встановлений договором, укладеним у рамках державно-приватного партнерства

ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

- фінансові ресурси приватного партнера;
- фінансові ресурси, запозичені в установленому порядку;
- кошти державного та місцевих бюджетів, інші джерела

ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПРО ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

- рішення про здійснення державно-приватного партнерства щодо об'єктів державної власності, проведення конкурсу та затвердження результатів конкурсу з визначення приватного партнера приймаються Кабінетом Міністрів України чи уповноваженим ним органом;
- рішення про здійснення державно-приватного партнерства щодо об'єктів комунальної власності, проведення конкурсу з визначення приватного партнера та затвердження результатів приймаються місцевими радами

продовження рис. 3 Основні складові чинного Закону України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010 № 2404-VI зі змінами та доповненнями

Визначення терміна «державно-приватне партнерство» і розмаїття форм договірних відносин у рамках державно-приватного партнерства, передбачені Законом, ускладнюють формування єдиного підходу до розроблення організаційно-методичного забезпечення розвитку державно-приватного партнерства в Україні. Не вирішене належним чином і питання узгодженості Закону із іншими спеціальними законами у цій сфері.

Також у Законі не чітко окреслено коло суб'єктів, які мають право бути державними партнерами у проектах національного масштабу, не передбачено застосування інституційного партнерства, можливості для двох і більше органів державної влади або органів місцевого самоврядування бути одночасно державними партнерами, заборонено участь державних та комунальних підприємств у проектах державно-приватного партнерства.

Враховуючи необхідність інноваційного розвитку економіки України, можна стверджувати, що проекти державно-приватного партнерства повинні бути певною мірою інноваційними або ґрунтуватися на інноваційних технологіях та розробках. Але у цьому випадку, на нашу думку, у відносинах державно-приватного партнерства слід передбачити участь науково-дослідних та освітніх установ, які переважною більшістю є державними, але брати участь у державно-приватному партнерстві не мають права.

5. Відсутність ефективних механізмів державної підтримки ДПП, що проявляється у дефіциті коштів та неефективному їх витрачанні, однорічному бюджетному плануванні та щорічній зміні пріоритетів фінансування бюджетних програм, а отже, відсутність гарантій продовження терміну реалізації бюджетних програм на строк реалізації проекту державно-приватного партнерства; обмежених можливостях отримання державних гарантій для реалізації проектів державно-приватного партнерства на місцевому рівні.

6. Складність, непослідовність тарифного регулювання та економічна необґрунтованість тарифів для проектів державно-приватного партнерства у комунальній сфері. Механізм формування тарифів відіграє важливу роль у забезпеченні успішності реалізації проектів державно-приватного партнерства, оскільки безпосередньо впливає на можливість повернення залучених приватних інвестицій. В окремих сферах національної економіки фактично немає ринкових відносин, а тариф не виконує функцію економічного регулятора. Тарифи на комунальні послуги в більшості регіонів України не покривають собівартості послуг, майже в усіх тарифах відсутня інвестиційна складова. Неможливість приватного партнера впливати в рамках реалізації проекту державно-приватного партнерства на тарифи значно ускладнює повернення вкладених інвестиційних коштів. Зазначені проблеми разом з відсутністю дієвого компенсаційного механізму відшкодування різниці у тарифах не дають можливості підприємствам планувати і здійснювати заходи з модернізації обладнання та мереж.

Зазначені проблеми стали поштовхом до розробки Державним агентством з питань науки, інновацій та інформатизації України та ухвалення 14 серпня 2013 р. Кабінетом Міністрів України Концепції розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2014 – 2018 р.р. [8]. Як очікується, нова концепція та розроблений на її основі план дій складуть основу для удосконалення існуючої нормативної бази щодо державно-приватного партнерства в Україні та дозволять зробити ці відносини більш прозорими та зрозумілими для всіх учасників на практиці.

Однак, на наш погляд, вище перелічені проблеми здебільшого стосуються внутрішньо-державного упорядкування відносин державно-приватного партнерства. Між тим чимало суто економічних проблем виникають у зв'язку з функціонуванням зовнішнього по відношенню до України бізнес середовища. Прикладом для цього може слугувати відмова канадської компанії EastCoal Inc., яка є орендатором шахти «Марія-Глибока» у м. Первомайську Луганської області, від продовження відносин державно-приватного партнерства у зв'язку з профіцитом вугілля на світовому ринку, падінням цін на нього (у 2011 р. вартість реалізації 1 т. коксівного вугілля коливались у межах 1,3 – 1,6 тис. грн., у березні 2013 ціна за тону впала до 0,9 тис. грн) та підвищеним рівнем сернистості вугілля, що видобувається на цій шахті [9]. Як видно, причини припинення реалізації проекту державно-приватного партнерства з іноземним інвестором знаходяться виключно в економічній площині.

Таким чином, зведеного можна зробити висновок, що окрім інституціональної, правової, організаційної схеми державно-приватне партнерство в Україні потребує, можливо, галузевого підходу, який дозволить досягти його системності шляхом впровадження комплексних проектів, які б склалися з окремих самоокупних проектів, диверсифікували портфель інвестицій та охоплювали різні сфери однієї галузі. У цьому випадку підвищується ступінь інтеграції інвестора у галузь, тому що він фактично веде не один окремий проект, а декілька. Тоді для нього складніше вийти з галузі і припинити стосунки державно-приватного партнерства, але й рівень маневреності вищий, оскільки ризики розподілені між різними проектами. Для держави зменшується вірогідність раптового розірвання інвестором угоди про державно-приватне партнерство, що зазвичай тягне за собою додаткові витрати бюджетів різних рівнів на утримання об'єктів, що перебували у використанні на умовах державно-приватного партнерства. Наприклад, за даними експертів витрати на утримання шахти «Марія-Глибока» у робочому стані складуть для держави приблизно 25 млн. грн. на рік. В цілому у 2012 р. вугільній галузі України було виділено 14,6 млрд. грн., а у 2013 заплановано виділити 16,1 млрд. грн [9].

Згідно Закону України «Про державно-приватне партнерство» подавати пропозиції щодо проектів державно-приватного партнерства мають право уповноважені органи місцевого самоврядування або майбутні приватні партнери, а затверджують ці проекти місцеві ради. Тому вище згадуваний комплексний проект розвитку гірничодобувних підприємств та регіонів Synchro-mining може скласти основу для розробки відповідних пропозицій державно-приватного партнерства органами місцевого самоврядування Дніпропетровської, Донецької, Луганської областей, на території яких сконцентровані підприємства гірничодобувної галузі, а також приватними компаніями- лідерами цієї галузі.

В основі комплексного стратегічного проекту державно-приватного партнерства «Synchro-mining» знаходиться концептуальна ідея того, що синхронно до основного виду діяльності шахти з видобутку вугілля можуть бути впроваджені самостійні бізнес-проекти, які реалізуються з одноіменної відкритої технологічної платформи (рис.4).

Рис.4 Концепція Synchro-mining для формування комплексного стратегічного проекту державно-приватного партнерства

Відкрита технологічна платформа Synchro-mining являє собою комплекс інженерних інноваційних технологій, пристосованих для умов гірничих підприємств та спрямованих на ви-

рішення проблем гірничодобувних регіонів, віднесених до депресивних. Відкритість технологічної платформи проявляється у можливості формування різнопрофільного консорціуму учасників (державних структур, інвесторів інших установ) для її реалізації на національному та міжнародному рівні, що відповідає принципам державно-приватного партнерства.

Таким чином, потенціал галузевого проекту державно-приватного партнерства «Synchronizing» складається з потенціалів окремих бізнес-проектів, які можуть стартувати з відкритої технологічної платформи з отриманням економічного, соціального та екологічного ефектів, що в результаті дозволяє досягти головної мети державно-приватного партнерства - стимулювати сталий розвиток гірничодобувних регіонів, віднесених до депресивних [10, 11] (рис.5). Завдання, які можуть бути вирішені під час впровадження цього проекту зводяться до наступного.

У соціальному напрямі: створення нових робочих місць та налагодження соціальної інфраструктури, залучення молоді на виробництво, у підприємницький сектор та, як наслідок, вирівнювання демографічної ситуації у регіоні.

У екологічному напрямі: відновлення наземного ландшафту поверхні, пошкодженої внаслідок тривалого ведення гірничодобувних робіт, очищення ґрунту, води, повітря, впровадження системи моніторингу стану здоров'я людей, реалізація екологічних проектів «безвідходного господарювання».

У економічному напрямі: активізація інноваційних процесів на основі реалізації інноваційних бізнес-проектів, трансфер технологій, що сприяє формуванню у регіоні сприятливого інвестиційного клімату, створення науково-виробничих кластерів.

Рис.5 Державно-приватне партнерство у процесі вирішення проблем гірничодобувних регіонів з використанням відкритої технологічної платформи «Synchro-mining»

Вигоди для власників підприємств та інвесторів полягають у пролонгації рентабельної роботи шахти, диверсифікації портфелю інвестицій та розподілі ризиків між різними проектами, отриманні ефекту економії витрат від реалізації проектів згідно принципів кластеру.

Вигоди для регіону зводяться до подовження терміну функціонування містоутворюючого підприємства та уникнення соціально-економічних шоків від його закриття, забезпечення

стабільних надходжень до бюджету, створення нових робочих місць, формування підприємницького середовища.

На теперішній час диверсифікацію роботи гірничодобувного підприємства, а також комплексний соціально-економічний та екологічний розвиток депресивних гірничодобувних регіонів можуть забезпечити технології відкритої платформи, доведені до рівня таких бізнес-проектів, як, наприклад, водоочисний комплекс, агрокомплекс з тепличними господарствами та грибним фермерством, комплекс з рециклінгу матеріалів та синтезу корисних хімічних елементів, розважально-сервісний центр промислового туризму «Парк-музей «Техноленд», комплекс з генерування та розподілу «зеленої» електроенергії, складський комплекс у порожнинах підземних виробок і таке інше.

Організаційна модель проекту державно-приватного партнерства «Synchro-mining» полягає в інтеграції організаційно-правових механізмів наукового та індустріального парків (рис.6).

Рис.6 Організаційна модель реалізації проекту державно-приватного партнерства «Synchro-mining»

Науковий парк регламентує відносини науки і бізнесу в питаннях інтелектуальної власності під час створення та трансферу інноваційних технологій. Індустріальний парк регулює відносини розробників технологій, бізнесу та місцевої влади в питаннях відведення землі та надання пільг для ведення бізнесу на його території.

До таких пільг, передбачених відповідним законом, віднесено: можливість отримання державної фінансової підтримки на облаштування парку, у т.ч. у вигляді цільового фінансування на безповоротній основі; отримання безвідсоткових кредитів за рахунок коштів Державного бюджету; право оренди земельної ділянки під індустріальний парк не менше ніж на 30 років; звільнення від ввізного мита обладнання, матеріалів тощо для діяльності парку. Також Кабінету Міністрів доручено розробити пропозиції змін до Податкового Кодексу щодо податкових пільг учасників парку.

Таким чином, гірничодобувне підприємство може бути одночасно співзасновником наукового парку та керуючою компанією індустріального парку на власних або комунальних землях, здійснюючи моніторинг процесів створення і трансферу нових технологій. У свою чергу держава передає частину ризиків пов'язаних з утворенням соціально-економічної депресії на територіях інтенсивного видобутку корисних копалин згідно моделі державно-приватного партнерства, відмінної від моделі приватизації державного майна у вигляді шахтного фонду.

Висновки. Державно-приватне партнерство може бути визнане, як стратегічний вектор розвитку національної та регіональної економіки України. У теперішній час перед органами влади та приватними компаніями стоїть невідкладне завдання опрацювання системної, прозорої та взаємовигідної моделі для його здійснення. Однак, поряд з цим існують фактори, не пов'язані з організаційною площиною здійснення проектів державно-приватного партнерства. До таких факторів у першу чергу слід віднести суто економічні чинники світових та локальних ринків продукції, послуг та фінансових ресурсів. Тоді у цьому контексті постає необхідність приділяти особливу увагу «контенту» державно-приватного партнерства, тобто тим проектам, які виносяться у якості пропозиції щодо подібної форми співробітництва між державою та бізнесом. Національний гірничий університет вбачає можливість у розробці галузевого стратегічного проекту «Synchro-mining» для розвитку гірничодобувних підприємств та регіонів. Цей проект повністю відповідає визначенню державно-приватного партнерства згідно Закону України «Про державно-приватне партнерство», його ознакам, сферам застосування, функціям, формам здійснення, об'єктам, які можуть бути передані на використання у рамках державно-приватного партнерства, умовам використання земельних ділянок та фінансування. Цим проектом передбачений системно-галузевий підхід до здійснення державно-приватного партнерства, який ґрунтується на принципі високого рівня інтеграції приватного партнера у галузь за рахунок диверсифікації інвестованих бізнес-проектів, між якими розподілені економічні та фінансові ризики. У свою чергу, державний партнер стає більш захищеним від раптових рішень приватного партнера щодо розірвання угоди про партнерство у зв'язку з несприятливими економічними умовами, оскільки вірогідність економічного колапсу за всіма інвестиційними проектами одразу доволі низька. Комплексний стратегічний проект «Synchro-mining», знаходячись на перехресті проблем соціально-економічного розвитку гірничодобувних регіонів та формування відносин державно-приватного партнерства у регіональній економіці, може слугувати пілотним проектом для їх спільного розв'язання.

Література

1. Державний Комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : www.ukrstat.gov.ua
2. Вугільна промисловість України. – К., 2008. – 389 с.
3. Андрианов Д.Л. Использование имитационных моделей при прогнозировании социально-экономических последствий реструктуризации отрасли / Д.Л. Андрианов, А.Б. Гелев, Н.Б. Ярушкин, Н.В. Ширай // Уголь. – 1999. - № 6. - С. 35-37.
4. Урядовий портал. Підписано Протокол співробітництва з Асамблеєю європейських регіонів [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246299054&cat_id=244276429
5. http://en.wikipedia.org/wiki/Public%E2%80%93private_partnership
6. Public Private Partnership [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <http://ppp.gov.ie/ppp-projects/>
7. European PPP Expertise Center [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <http://www.eib.org/epec/index.htm>
8. Урядовий портал. Концепція державно-приватного партнерства до 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246597699&cat_id=244274160
9. Шевченко Н. Недобытки / Н. Шевченко // Бизнес. – 2013. - №36. – С. 55
10. Пивняк Г.Г. Post-mining: технологический аспект решения проблемы / Г.Г. Пивняк, А.Н. Шашенко, П.И. Пилов, М.С. Пашкевич / Труды международного симпозиума «Неделя горняка - 2012»: Сборник статей. Отдельный выпуск Горного Информационно-аналитического бюллетеня (научно-технического журнала) Mining Informational and analytical bulletin (scientific and technical journal). – М.: издательство «Горная книга». – 2012. – № ОВ1. – 632с. (С.20-31)
11. Пивняк Г.Г. Научные основы рационального природопользования при открытой разработке месторождений / Г.Г. Пивняк, И.Л. Гуменик, К. Дребенштедт, А.И. Панасенко. – Д.: НГУ, 2011. – 568 с.